

Ukraine, annavkornienko@ukr.net, <http://orcid.org/0000-0001-7334-6625>

Training-quest "With Ukraine in the Heart!"

The article highlights the pedagogical potential of the pedagogical council in the form of game technology – a training-quest for pedagogical workers of institutions of out-of-school education (by the example of the training quest "With Ukraine in the Heart" in the Center for Technical Creativity and Professional Orientation of School Youth in the Darnytskyi District of Kyiv). The training-quest combines two forms of interactive technology: training (as a format of active interaction focused on obtaining new information, theoretical knowledge and their practical verification) and quest (as an innovative game-based learning technology that teaches how to find the necessary information, analyze and systematize it, perform the tasks and solve the issues). The training-quest is methodological because it involves training specialists to practice the necessary skills in carrying out national-patriotic education.

By the example of the event "With Ukraine in the Heart", the process of familiarizing the teaching staff of the institution of out-of-school education with the means of national-patriotic education aimed at fostering a respectful attitude towards the culture and history of one's nation, recognition of the spiritual unity of generations and the commonality of cultural heritage, as well as which can be implemented into practice with adolescents in institutions of out-of-school education.

Participation in the event allowed the teachers to draw the following conclusions. Firstly, the proposed content of various tasks at the locations should activate the students' cognitive interest by actualizing already existing knowledge and transforming it as a result of layering new ones in discussions, conversations, collective and group games, and tasks. Secondly, the new work format encourages the participants to expand their knowledge about Ukraine and develops their understanding of being involved in protection and development by fostering a sense of pride in the achievements of Ukrainians in various fields. Thirdly, the training-quest makes it possible to activate students and encourage them to interact collectively. Fourthly, the development of critical thinking is important, which takes place effectively due to new technologies and allows students to use new information rationally, assess its reliability and truthfulness, and avoid risks associated with misinformation.

Keywords: training-quest, institutions of out-of-school education, educational process in an institution of out-of-school education, "With Ukraine in the Heart", work format.

Стаття надійшла до редакції 1.10.2023 р.

DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2023-4\(110\)-54-60](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2023-4(110)-54-60)

УДК 37.377:7.74.746+39.391

Тетяна Василівна Волощук,

завідувач циклової комісії художнього ткацтва, художньої вишивки та моделювання одягу Косівського фахового коледжу прикладного та декоративного мистецтва, викладач професійно-орієнтованих дисциплін, старший викладач, м. Косів, Україна, kupdtma@gmail.com,
<https://orcid.org/0009-0000-8259-3855>

ХУДОЖНЬО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИ- ЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У контексті проблеми формування спеціальних компетентностей здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» розглядається вплив на цей процес художньо-творчої діяльності їхніх викладачів – майстрів декоративного мистецтва. Зазначений аспект розкривається на прикладі педагогічно-творчої взаємодії студентів і викладачки Косівського фахового коледжу прикладного та декоративного мистецтва Фартушинської Ганни Юріївни – художниці, майстрині текстилю, дослідниці традиційних технік виготовлення та декорування тканини.

Ключові слова: художньо-творча діяльність викладача, заклад фахової передвищої освіти, спеціальні компетентності здобувачів освіти, презентація творчого досвіду, художня виставка.

Відповідно до Стандарту фахової передвищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», який чинний з 2022/2023 навчального року, вказано перелік загальних та спеціальних компетентностей випускника. До загальних віднесено такі: здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, здатність зберігати та примножувати

цінності й досягнення суспільства, здатності спілкуватися державною та іноземною мовами, здатність вчитися, оволодівати знаннями, застосовуючи різні джерела інформації, здатність діяти на основі принципів етики та моралі. Вони спрямовані на розвиток соціокультурних навичок здобувачів освіти.

Опанування спеціальними (фаховими, предметними) компетенціями є показником успішності здобувача освіти

в предметній області. За спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» передбачено набуття здобувачем таких компетентностей: здатність до знаходження творчих рішень; здатність аналізувати власні творчі досягнення та результати; здатність розуміти та застосовувати досягнення сучасної мистецької практики; здатність передбачати та виконувати творчі завдання, застосовуючи професійні методи, техніки та засоби, опираючись на знання технології та розуміння фахової термінології; здатність використовувати програмне забезпечення для досягнення творчих цілей; здатність презентувати та рекламувати творчі та професійні досягнення. Зазначені компетентності дозволяють майбутньому фахівцеві спеціальності «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» провадити успішну професійну діяльність за обраним напрямком, реалізувати себе та бути конкурентноздатним на ринку праці чи віднайти свою нішу в сучасному мистецькому середовищі [9, с. 6–7].

Реалізація фахової передвищої освіти в Косівському фаховому коледжі прикладного та декоративного мистецтва Львівської Національної Академії Мистецтв (далі Косівському фаховому коледжі) на засадах компетентнісного підходу передбачає вирішення наступних завдань:

1. Цілісність та системність набуття спеціальних компетентностей (запровадження освітнього процесу незалежно від зовнішніх впливів та об'єктивних чинників – карантину, воєнного стану та ін.).

2. Реалізація міжпредметного підходу у формуванні системи компетентностей (взаємозв'язок навчальних дисциплін, теоретичних та практичних курсів: «Креслення» – «Проектування»; «Перспектива» – «Рисунок», «Живопис»; «Історія орнаменту» – «Проектування»; «Проектування» – «Профмайстерність»).

3. Цифровізація освітнього процесу (впровадження в навчальні плани відповідних дисциплін, зокрема, «3-D моделювання» та «Комп'ютерного проектування» опанування спеціалізованих програм «Pattern», «Adobe Illustrator» та ін.).

З метою реалізації завдань освітньої програми, викладачі Косівського фахового коледжу використовують традиційні та інноваційні методи. Грамотний підхід у формуванні спеціальних компетентностей відбувається завдяки застосуванню таких форм та методів, що посилюють мотивацію до пізнавальної діяльності, об'єднуючи освітній, професійний та культуровиховний аспекти. Завдання викладача, – опираючись на власний педагогічний і художньо-творчий досвід та досвід колег, обирати результативні методи та форми навчання студентів.

Проблема підготовки майбутніх фахівців образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва в різних аспектах висвітлюється Г. Бучківською [2], О. Шевнюк [11], В. Гудак [4], Л. Богайчук і З. Борисюк [1]. Серед висновків дослідників виокремимо такий: у підготовці студентів важливою серед багатьох чинників є особистість викладача – його професійний рівень, манера і стиль викладання, особистісні якості й риси та ін. Наголошено, що у формуванні майбутнього фахівця образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва, де художньо-творча складова є чи не основоположною, вагому роль відіграє творча діяльність викладача. На цьому наголошують дослідники Л. Богайчук і З. Борисюк: «...Потрібні нові сучасні підходи до освітньо-мистецької діяльності, а отже, і новий викладач-творець, здатний переосмислити старі методи роботи та створити комфортні умови навчання кожному студенту, забезпечити свободу творчості, можливість використання новітніх досягнень науки, техніки. <...> Інноваційне наповнення змісту навчання майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва спрямоване на широкий розвиток їхніх творчих здібностей і таланту, естетичної та художньої культури, національної самосвідомості, формування професійної майстерності, завдяки чому вони стають і фахівцями народного мистецтва – носіями традицій, майстерності попередніх поколінь митців і художніх принципів народного мистецтва, творцями і продовжувачами самотутньої художньої культури українського народу» [1, с. 38].

Для виховання майбутніх фахівців слід створювати організаційно-педагогічні умови, серед яких: формування мотивації студентів до пізнання етноісторичної, духовно-культурної спадщини, втіленої у творах народного декоративно-ужиткового мистецтва; створення креативного культурно-освітнього середовища професійної підготовки студентів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва; наступність вивчення художньо-мистецьких і проєктно-технологічних дисциплін на всіх рівнях професійної підготовки студентів у закладах вищої педагогічної освіти та ін. [2, с. 5].

Як правило, викладачі, що працюють зі студентами в закладах фахової передвищої освіти мистецького спрямування є досвідченими майстрами декоративно-ужиткового мистецтва. Вони реалізують свій творчий потенціал у художній творчості та здійснюють у педагогічній діяльності важливу місію провідника народних традицій і знань технологій з обраного фаху, наприклад: художньої обробки дерева чи металу, кераміки, ткацтва, вишивки, шкіри. Відповідно, їхня педагогічна діяльність має специфіку, обумовлену і загальними методиками, і особистими творчими досягненнями майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, які збагачують практику роботи зі студентами. Цей аспект розглянутий у статтях, де автори висвітлюють питання методики викладання навчальних дисциплін у Косівському фаховому коледжі (В. Дутка і Н. Щербина [6], Р. Стефюк [10]). Творча діяльність окремих викладачів Косівського фахового коледжу стала предметом мистецтвознавчої розвідки В. Молинь [8, с. 3–88].

Однією з форм презентації викладачем своєї художньо-творчої діяльності є персональна або колективна художня виставка. Дослідники зазначають, що виставка художніх робіт майстрів-педагогів має позитивний вплив на імідж закладу освіти, створення творчого середовища в ньому та слугує презентацією рівня і досягнень майстрів, прикладом творчого розвитку в професії для їхніх студентів (І. Газука [3], Н. Дерев'яно [5], В. Кушнір і М. Ростока [7] та ін.). Серед різноманітних форматів

виставкової діяльності поширення набувають віртуальні художні виставки на базі закладів освіти, які виконують низку функцій.

Огляд наукових публікацій виявив, що спеціальних праць з дослідницького напрямку, зазначеного в назві статті, обмаль, хоча опосередковано даного питання торкаються дослідники в царині підготовки майбутніх фахівців художньо-творчих спеціальностей. Це спонукало нас розглянути вплив художньої творчості викладача фахової професійної освіти на формування спеціальних компетентностей здобувачів освіти в закладах фахової професійної освіти мистецького спрямування, що становить **мету даної статті**. Такий вплив було досліджено на прикладі педагогічної і художньо-творчої діяльності Фартушинської Ганни Юріївни, викладача Косівського фахового коледжу, художниці, майстрині текстилю, дослідниці традиційних технік виготовлення та декорування тканини.

Професійну діяльність викладача фахової передвищої освіти загалом можна представити як сукупність складових: навчальної, методичної, культурно-виховної, художньо-творчої, самоосвітньої роботи. Художньо-творча складова зазнає постійного розвитку й допомагає в ефективному формуванні студентів – майбутніх фахівців в обраній галузі з високим рівнем загальних та спеціальних компетентностей та прогнозованих результатів навчання, що відповідають вимогам затверджених державних освітніх стандартів.

Специфіка роботи закладу фахової передвищої освіти образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва – спрямованість на опанування студентами традиціями, технологіями давніх майстрів. Косівська мистецька школа відзначає своє 140-річчя, вона унікальна. Концепція діяльності саме Косівського фахового коледжу «базується на відродженні та розвитку народних ремесел Гуцульщини, творчому процесі на засадах давньої мистецької традиції...» [10, с. 63]. Відповідно, у Косівському фаховому коледжі сьогодні діють та активно розвиваються наступні циклові комісії: художні вироби з дерева

та художня обробка металу; художня кераміка та художні вироби зі шкіри; художнє ткацтво; художня вишивка та моделювання одягу; художній розпис. Векторами діяльності викладачів циклових комісій є: підготовка майбутніх фахівців до активної творчості на користь суспільству, формування у молодших бакалаврів спеціальних (професійних) компетентностей, міцних знань про традиційне та сучасне мистецтво» [10, с. 63].

Викладачі Косівського фахового коледжу – потужні творчі особистості, які постійно вдосконалюються у мистецькому почерку та передають свій творчий досвід студентам. Серед них: Роман Григорович Стефюк – член НСХУ, працює у напрямі сакрального дереворізблення та традицій гуцульського різьбярства; Радиш Мирослав Богданович – заслужений художник України, член НСХУ; Балагурак Христина Тадеївна – член НСХУ; Іванчук Марія Миколаївна – член НСХУ; Наталія Володимирівна (член НСХУ) та Роман Богданович Юсипчуки, які відомі унікальною розробкою технології розпису по склу; Марія Іванівна та Орест Миколайович Чорні представляють майстерню Косівського гончарства; Руслана Дмитрівна Захарків розвиває мистецтво писанкарства; Оксана Володимирівна Кондратюк – майстриня ткацтва; Сергій Андрійович Гнатчук – майстер художньої обробки шкіри, живописець; Олександр Іванович Захарків – майстер металообробки, ювелір; Таїсія Віталіївна Гніздюк – майстриня креативного портрета. Творчою працею викладачі здійснюють високу мету збереження традицій та їх інтерпретацію в сучасних художніх формах. Студенти закладу знайомляться з творчістю викладачів завдяки майстер-класам, виставкам, дописам у соціальних мережах.

Як бачимо, викладачі Косівського фахового коледжу передають свій досвід молоді, своєю діяльністю – педагогічною, художньо-творчою надають гідний приклад для наслідування. Серед таких наставників – **Фартушинська Ганна Юріївна**, викладач вищої категорії циклу художнього ткацтва, художньої вишивки та моделювання одягу, художниці, майстриня текстилю.

Народилася Г. Ю. Фартушинська в 1978 році в с. Білоберезка (Верховинський р-н, Івано-Франківська область), навчалася в Косівському училищі декоративно-прикладного мистецтва ім. В. І Касіяна, потім – у Косівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва (зараз – Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва), у Львівській національній академії мистецтв. З 1999 р. працювала лаборантом на кафедрі художнього ткацтва, а з 2003 року вона є викладачем професійно-орієнтованих дисциплін. Майстриня текстилю є зразковим спеціалістом з виготовлення і декорування тканини засобами та техніками ткацтва, вишивки. Тож набуті знання і вміння передає своїм студентам. Значну увагу педагогиня приділяє формуванню їхнього професіоналізму під час викладання таких навчальних дисциплін «Профмайстерність» та «Проектування». Використовувані Г. Ю. Фартушинською методики і технології спрямовані на те, щоб вихованці були готові до творчої діяльності в майбутньому. З цією метою вона постійно організовує *майстер-класи* зі створення тканини та опанування техніками її декорування. Аудиторію її майстер-класів становлять студенти Косівського фахового коледжу, а також – учні мистецьких шкіл Косівського та Верховинського районів, які залучаються до вивчення особливостей виготовлення традиційної тканини, аксесуарів до одягу та народної вишивки. На майстер-класах майстриня презентує власні художньо-творчі набутки, розкриваючи тонкощі технології виготовлення різних виробів. Тематику заходів цікаві для сучасної молоді, яка набуває практичних навичок з тем: «Екотекстиль», «Ручне прядіння» «Виготовлення елементів для декорування аксесуарів», «Особливості створення проєктів у Pattern Maker» та ін. Отже, крім культурно-пізнавального, народознавчого компонентів, майстер-класи педагогині мають навчальну мету – розкрити технологічні секрети виконання і декорування тканини, формування у студентів умінь, набуття ними спеціальних компетентностей.

Водночас, технічна складова у виготовленні виробів декоративно-ужит-

кового мистецтва не може виступати провідною. Головним є ідея, задум як основа виробу, здатна привернути увагу глядача і спонукати його до осмислення і пізнання, викликати емоції. Тож постійна учасниця регіональних, всеукраїнських та міжнародних виставок Г. Ю. Фартушинська власною творчістю доводить важливість професійного самовдосконалення на підґрунті дослідження наукових і науково-методичних праць, вивчення досвіду провідних майстрів. Ганні Юріївні притаманне бажання опановувати та шукати нові, сучасніші способи та засоби для втілення оригінальних ідей авторських творів. Саме цього навчає майстриня і своїх учнів – *розвивати здатність використовувати знання та розуміння традицій та сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у професійній діяльності, виконувати поставлені завдання, втілюючи художній задум у творах декоративного мистецтва*.

Зазначимо: вироби майстриня часто розробляє у творчому тандемі зі своїм чоловіком Петром Богдановичем Фартушинським (1978 р. народження, родом з м. Чорткова, що на Тернопільщині). Він навчався в Тернопільському вищому училищі культури, у Львівській Національній Академії Мистецтв, має досвід роботи в ковальстві, художній обробці шкіри, вітражній справі, реалізує творчий потенціал у графічному дизайні.

Сучасного митця вирізняє *здатність до просування власних професійних компетентностей на ринку праці, уміння презентувати результати своєї творчої та педагогічної діяльності*. Цього студенти Косівського фахового коледжу навчаються й у подружжя Фартушинських. Так, 18 травня 2023 року в музеї Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської Національної Академії Мистецтв відбулося офіційне відкриття творчої виставки «Цвіт папороті» Ганни та Петра Фартушинських (іл.1), приуроченої до Дня вишиванки. День відкриття виставки був обраний не випадково, адже напрям спільної творчої діяльності майстрів – декорування тканин для чоловічого та жіночого вбрання засобами й техніками вишивки за власними ескізами. Вишивана сорочка є не-

від'ємним компонентом строю кожного етнографічного регіону. Автори виставки демонстрували її не тільки як святковий одяг, а й як сакральний оберіг тіла та душі, тому вдумливо підійшли до пошуку композиції зон декору, орнаментики та колориту. Це аж ніяк не довольне розташування красивих кольорових плям на тканині. Спираючись на традиції оздоблення чоловічих чи жіночих вишиваних сорочок, подружжя здебільшого декорує виріз шиї, рукави та поділ сорочки.

Однією зі спеціальних компетентностей майбутніх фахівців є грамотне застосування набутих знань – *художньо-композиційних прийомів організації площини виробу та майстерне володіння технічними засобами відповідно до обраної спеціалізації*, тому розглядаємо виставку, як звіт творчої діяльності майстрів, що позитивно впливає на формування відповідних знань у студентів відділу художньої вишивки та моделювання одягу коледжу.

Кредо проєктів «творчого дуету» Фартушинських: *плекати та виховувати велику любов та глибоку пошану до народної традиції і мистецтва*. Справді, творчі роботи, які митці представили на виставці «Цвіт папороті», дуже колоритні. Виробам притаманні доско-

Іл. 2. Фрагмент технологічної проби

налість лінії орнаменту, вишуканість, узгодженість розміщення орнаментальних акцентів на виробі, розуміння крою та висока досконалість технічного виконання – все це в комплексі не залишає байдужими поціновувачів мистецтва.

Вражає й кількість проєктів орнаментальних розробок: «Іх понад півтори тисячі, виконаних приблизно за 10 років», – розповідає Ганна Юріївна у своєму інтерв'ю після виставки. Схвальні відгуки відвідувачів виставки «Цвіт папороті» і колег підтвердили особливий стиль майстрів Ганни та Петра Фартушинських. Створювати вироби не тільки індивідуально, а й разом у спільних проєктах вміє не кожен найвправніший фахівець. Навчити *здійснювати міцну міжособистісну та професійну комунікацію в процесі виконання творчих завдань* – ще одна мета педагога-наставника у навчанні студентів.

Особливість творчої виставки «Цвіт папороті» – охоплення всіх етапів створення виробу. Магія втілення художнього задуму в завершений твір – це клопіткий і тривалий процес. Обов'язковими кроками творчого пошуку є: варіативне ескізування; технологічна корекція; виконання робочих малюнків або технічних схем орнаменту; апробація техніки в робочому масштабі (іл. 2).

Отже, студенти і гості виставки могли проаналізувати етапи створення виробу – від ескізу, через чіткі математичні розрахунки та технічні малюнки – до виваженого рішення у виборі матеріалів та технік виконання. Бачити всі ці етапи творчого пошуку і кінцевий результат – значить мати можливість студентам *усвідомити важливість правильного, послідовного, обґрунтованого підходу до виконання творчих завдань*.

Іл. 1. Відкриття творчої виставки «Цвіт папороті»

Варто відмітити, що Ганна Юріївна Фартушинська самостійно опанувала і вправно володіє спеціалізованими комп'ютерними програмами «Pattern Maker», «Adobe Illustrator» та іншими, успішно реалізуючи набуті практичні навички в розробці складних орнаментальних схем. Набуття *вмінь застосовувати сучасне програмне забезпечення у власній професійній діяльності фахівця декоративного мистецтва* є вкрай корисним сьогодні, адже це значно пришвидшує процес ескізування та технічної розробки орнаменту, пошуку кольорових варіантів, вирішення проблем з розташуванням зон декору, їх кількості на виробі тощо.

На виставці були представлені роботи, розроблені на основі традиційних вишиванок Гуцульщини та Покуття. Цікавили студентів опрацювання бучковинської, борщівської та львівської технік вишивки, адже *майбутні фахівці мають володіти різними техніками*. Фартушинські у своїх творчих роботах застосовують чимало традиційних технік вишивки: хрестик; низинку; двосторонню гладь; рахункову гладь; «верхоплут»; вишивку пацьорками; вишивку «циркою»; мережку.

Оригінальними під кутом зору художньо-естетичного звучання та технічного виконання є експерименти щодо поєднання кількох технік в одному виробі, наприклад, декорування рукавів хрестиком та пацьорками. Демонструвати такий досвід наочно, захопити сміливістю творчих пошуків і їх майстерною реалізацією – означає ще раз зосередити увагу на опрацюванні всіх етапів створення досконалого виробу, що має естетичну цінність.

Творча комунікація Ганни Фартушинської Ганни Юріївни не обмежується співпрацею з своїм чоловіком. Вона співпрацює з іншими народними майстрами – ткалями та вишивальницями – з метою збереження, вивчення та поширення давніх призабутих технік оздоблення тканини – мережок, декоративних швів та елементів оздоблення, технік ткацтва тощо. На виставці гості мали змогу оглядати творчі роботи, які були виконані спільно з вишивальницею Ярославом Щербань (с. Ошихліби, Кіцманський р-н, Чернівецька обл.)

Іл. 3. Ганна Фартушинська серед майстрів Косівщини на фестивалі «Лудинефест», 2021 р.

(іл. 3). Даний проєкт не випадковий: усвідомлення справжньої художньої цінності мистецтва творення орнаменту на тканині надихає Ганну Юріївну відновлювати призабуті стародавні техніки вишивки. Така дослідницька співпраця слугує ще одним яскравим прикладом творчої взаємодії у спільній любові до мистецтва, у потребі творити, опираючись на спадщину та досвід попередників. Вона демонструє високу професійність, що виявляється у дослідницькій наполегливості: вишукати взірці; ретельно його проаналізувати та вивчити; віднайти носіїв, котрі ще зберігають знання техніки; виконати технічні схеми; реалізувати проби техніки; втілити відновлену техніку у виробі. Такі ґрунтовні навички майстрина прищеплює і своїм учням, розуміючи *важливість безперервності традицій в українському декоративному мистецтві*.

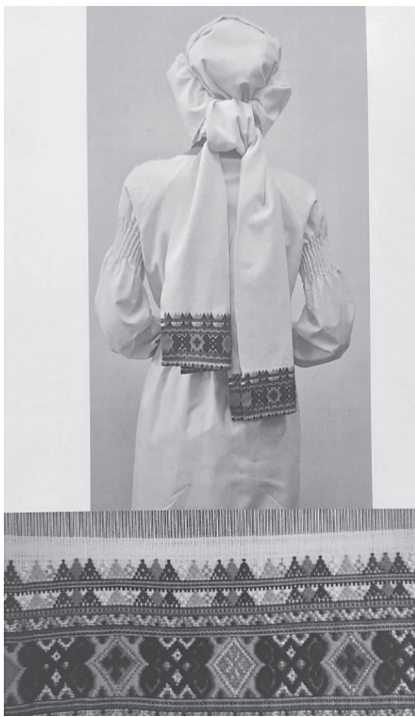
Документально представити подібну дослідницьку роботу Ганні Фартушинській вдалося на прохання Косівського музею народного мистецтва та побуту Гуцульщини. Нещодавно, 7 липня 2023 року, в рамках програми заходів благодійного фестивалю «Смак з Косова» відбулася презентація книги Вікторії Яремин, завідувачки музею, та Лідії Маречко, наукової працівниці музею, «Автентичне вбрання та мода передмістя Косова 1920-х – 1950-х років». Ганна Фартушинська розробила детальні схеми вишивок та здійснила ретельні технологічні опи-

си рідкісних автентичних сорочок, що були предметом цього дослідження. І як бачимо, ще один напрям діяльності майстрині – дослідницький, висвітлює глибину її творчого пошуку, з результатами якого вона прагне ознайомити громадськість з просвітницькою метою. Таке заглиблення у свою справу, об'єднання навколо себе інших майстрів і створення унікальних творчих продуктів – виробів декоративного мистецтва, їх популяризація через різні форми має вплив на *формування особистості здобувача освіти як майбутнього дослідника, на розвиток всіх спеціальних компетентностей*.

У майбутній діяльності майстрина планує і надалі працювати над відродженням призабутих технік традиційного ткацтва та вишивки. Саме у вивченні взірців рукотворних візерунків та народної тканини вона черпає інформацію для їх відновлення та натхнення для створення композицій орнаментів авторських сучасних виробів.

Потужна і різнобічна художньо-творча і педагогічна діяльність майстрині не може не давати результатів. Про успіх на цій ниві свідчать успішні захисти дипломних робіт студентами Косівського фахового коледжу за напрямом художнього ткацтва, що здійснювалися під її керівництвом. Зосередимось на деяких з них.

Так, дипломна робота студентки художнього ткацтва Петричак Ульяни (2013) «Перемітка» присвячена традиційному жіночому головному убору.

Іл. 4. Петричак У. Дипломна робота «Перемітка»; дипломний керівник: Фартушинська Г. 2013 р.

Мета роботи полягала у виконанні точної копії однієї з переміток, що побутували в с. Яворів Косівського району на початку XIX ст. Під час її виконання дипломниця продемонструвала сформовані вміння вивчати та аналізувати народну тканину, вміння відтворити (реставрувати) тканину, а робота отримала відзнаку державної кваліфікаційної комісії (іл. 4).

Дипломні роботи Мицкан Аліни «Коллекція одягових тканин» (2022), Бурдилюк Марії «Світло і тінь» (2023), Вельган Ганни «Чарівниця карпатських ночей» (2023) ґрунтувалися на творчому опрацюванні одягових тканин різних регіонів Гуцульщини. Дипломники успішно реалізували вміння інтерпретувати джерело творчості, зберігаючи зв'язок між традицією і сучасністю.

Килим «Танець гірського хребта» – дипломна робота Воротняк Дарини (2023) втілює вдаль вирішення ідеї дипломного проєкту у матеріалі. Дипломниця підкреслила композиційне рішення та емоційно-змістове навантаження образу виробу засобами технічного ви-

конання, продемонструвавши цим високий рівень фахових навичок (іл. 9).

Показником результативності роботи викладача є успішність художньо-творчої діяльності його студентів, які активно продовжують торувати свій професійний шлях. *Активними у творчій діяльності* є колишні студентки Ніна Діментьєва та Марина Хрущ, які працюють у напрямі сучасного текстилю. Н. Діментьєва вдосконалює навички художнього розпису тканин, створює аксесуари до одягу; а М. Хрущ сміливо експериментує в поєднанні текстильних матеріалів з природними. У пошуку особистого напрямку творчої діяльності юні мисткині дослухались до порад Г. Ю. Фартушинської. Зараз Ніна успішно реалізує власну продукцію. Марина презентувала творчі виставки «Натхненні горами» (2018 р., м. Косів) та «Шлях до природи» (2020 р., м. Івано-Франківськ), неодноразово брала участь у міжнародному проєкті «Скіфія» (2018, 2019, 2020).

Протягом 2022–2023 навчального року відбулося кілька важливих заходів для циклової комісії художнього ткацтва, що проводилися під керівництвом Фартушинської Г. Ю. У грудні 2022 р. – участь курсових робіт студенток III курсу художнього ткацтва на тему «Екотекстиль» у виставці «Коло Різдва» (м. Коломия). У червні – «Світ очима Марії Приймаченко» – виставка, присвячена незламному духу воїнів ЗСУ (Косівський фаховий коледж). Студентки впевнено виявляють *розвиток фахових вмінь та навичок, творчі та організаційні здібності*.

Починаючи з 2020 року, з Фартушинською Г. Ю. активно співпрацюють студентки фахового коледжу в реалізації цікавих проєктів. Так, Устинова Л. (студентка художнього ткацтва) та Стусяк М. (студентка художньої вишивки та моделювання одягу) є виконавицями нових проєктів майстрині, успішно реалізують у матеріалі її ідеї та задуми і творчо зростають під керівництвом наставниці.

Висновки. Одним із результативних чинників формування у студентів Косівського фахового коледжу спеціальних компетентностей є художньо-творча діяльність викладача. Публічність, відкритість і доступність

творчої складової діяльності викладача в галузі 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», використання різних форм і методів роботи зі студентами, формує у них спеціальні компетентності.

На прикладі багатогранної (педагогічна, творча, дослідницька, просвітницька) діяльності Фартушинської Ганни Юріївни, викладачки Косівського фахового коледжу, пересвідчуємося у позитивному її впливові на формування спеціальних компетентностей та прогнозованих результатів навчання здобувачів освіти напрямку 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Демонстрація власного творчого досвіду і доробку майстрині у форматі лекцій і практичних занять, майстер-класів, виставок, наукових досліджень, виступів на фестивалях та ін. навчає здобувачів освіти, як втілювати художні задуми, визначати мету, завдання та послідовність виконання творчого завдання, опиратися на закономірності побудови художнього твору, вільно розробляти різні композиційні структури та підбирати форми, матеріали та техніки для підсилення художньої ідеї.

Постійна творча робота майстрині й різні способи її оприлюднення – це не тільки підсумок окремого творчого періоду чи моніторинг її власного розвитку. Зміст виховної роботи, що закладений у подібних заходах, є надзвичайно важливий для формування майбутнього фахівця образотворчого і декоративного мистецтва. Адже студенти вчать розуміти глибину і цінність культурної спадщини рідного народу і бачити свою роль у її збереженні і примноженні, у розвитку традицій декоративного мистецтва України, що несе високу національну ідею.

Перспективний напрям у продовженні цієї теми вбачаємо у дослідженні творчості викладачів – сучасних майстрів декоративного мистецтва, які продовжують і розвивають традиції мистецьких шкіл та осередків з різних регіонів України (зокрема викладачів Косівського фахового коледжу), та використання таких досліджень у освітньому процесі підготовки майбутніх фахівців.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Богайчук Л.Р., Борисюк З.Д. Сучасний текстиль та інновації у підготовці майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського*. Одеса, 2021. № 2 (135). С.34–42. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617688-2021-2-5>. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/11953/1/Bohaychuk%20Liudmyla.pdf>

2. Бучківська Г., Барановська В., Біницька К. Використання ІКТ і народного декоративного та прикладного мистецтва в процесі професійної підготовки майбутніх вчителів. *Освітні обрії*. 2021. № 1. С. 124–128. DOI: <https://doi.org/10.15330/obrii.52.1.124-128>.

3. Газука І. Виставкова діяльність як засіб створення позитивного іміджу закладу загальної освіти. *Педагогічні обрії*. 2020. № 6 (114). С. 47–52.

4. Гудак В. Роль навчальної практики в професійній підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва. *Декоративно-прикладне та образотворче мистецтво. Вісник Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва*. 1990. Випуск 1. С. 59–66.

5. Дерев'янко Н. В. Виставка як умова створення креативного освітнього середовища в процесі підготовки майбутніх дизайнерів. *Молодий вчений*. 2017. Вип. 2 (42). С. 479–483.

6. Дутка В., Щербина Н. Методика проектування магістерських кваліфікаційних робіт в Косівському інституті: утвердження національних пріоритетів. *Мистецтво та освіта*. 2023. № 2 (108). С. 53–58.

7. Кушнір В.В., Ростока М.Л. Виставкова діяльність у контексті інформаційно-аналітичного супроводу модернізації національної освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2022. № 2 (51). С. 122–126. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.51.122-126>. URL: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://lib.iitta.gov.ua/732804/1/visnyk_2\(51\)_2022-122-126.pdf](chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://lib.iitta.gov.ua/732804/1/visnyk_2(51)_2022-122-126.pdf)

8. Молинь В. «Художнє дерево». Частина перша. *Миротислав Радіш*. Львів, 2018. 88 с.

9. Стандарт фахової передвищої освіти: затверджено 23 черв. 2021 року № 459. Міністерство культури та інформаційної політики України. 2021. 23 черв.

10. Стефіук Р. Г. До 140-річчя Косівської мистецької школи. *Мистецтво та освіта*. 2023. № 1 (107). С. 63.

11. Шевнюк О. Теоретичні основи навчання образотворчого мистецтва у вищих навчальних художніх закладах. *Науковий вісник НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 17 : Теорія і практика навчання та виховання. 2015. С. 202–206. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/31781>

References

1. Bohaichuk, L. R., & Borysiuk, Z. D. (2021). Suchasnyi tekstyl ta innovatsii u pidhotovtsi maibutnix fakhivtsiv dekoratyvno-pryklyadnoho mystetstva [Modern textiles and innovations in the training of future specialists in decorative and applied arts]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. K.D. Ushynskoho*, 2(135), 34–42. <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2021-2-5>.

2. Buchkivska, H., Baranovska, V., & Binytska, K. (2021). Vykorystannia IKT i narodnoho dekoratyvnoho ta pryklyadnoho mystetstva v protsesi

profesiinoi pidhotovky maibutnix vchyteliv [Use of ICT and folk decorative and applied art in the process of professional training of future teachers]. *Osvitni obrii*, 1, 124–128. <https://doi.org/10.15330/obrii.52.1.124-128>.

3. Hazuka, I. (2020). Vystavkova diialnist yak zasib stvorennia pozytyvnoho imidzhu zakladu zahalnoi osvity [Exhibition activity as a means of creating a positive image institution of general education]. *Pedahohichni obrii*, 6(114), 47–52.

4. Hudak, V. (1990). Rol navchalnoi praktyky v profesiinii pidhotovtsi khudozhnykiv dekoratyvno-pryklyadnoho mystetstva. *Dekoratyno-pryklyadne ta obrazotvorche mystetstvo* [The role of educational practice in the professional training of artists of decorative and applied art. Decorative and applied and visual arts]. *Visnyk lvivskoho derzhavnoho instytutu pryklyadnoho ta dekoratyvnoho mystetstva*, 1, 59–66.

5. Derevianko, N. V. (2017). Vystavka yak umova stvorennia kreatyvnoho osvitnoho seredovyscha v protsesi pidhotovky maibutnix dyzaineriv [The exhibition as a condition for creating creative educational environment in the process of training future designers]. *Molodyi vchenyi*, 2(42), 479–483.

6. Dutka, V., & Shcherbyna, N. (2023). Metodyka proektuvannia mahisterskykh kvalifikatsiinykh robiv v Kosivskomu instytuti: utverdzhennia natsionalnykh priorytetiv [Methodology of designing master's qualification theses at the Kosiv Institute: Approval of national priorities]. *Mystetstvo ta osvita* [Art and Education], 2(108), 53–58.

7. Kushnir, V.V., & Rostoka, M.L. (2022). Vystavkova diialnist u konteksti informatsiino-analitychnoho suprovodu modernizatsii natsionalnoi osvity [Exhibition activity in the context of information and analytical support for the modernization of national education]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. Seria: «Pedahohika. Sotsialna robota», 2(51), 122–126. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.51.122-126>

8. Molyn, V. (2018). «Khudozhnie derevo». Chastyna persha. *Myroslav Radish* [“Art tree”. Part one. Myroslav Radish]. Lviv.

9. Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. (2021). Standart fakhovoi peredvyshchoi osvity [Standard of professional preliminary higher education] (No. 459, June 23).

10. Stefiuk, R. H. (2023). Do 140-richchia Kosivskoi mystetskoi shkoly [To the 140th anniversary of the Kosiv Art School]. *Mystetstvo ta osvita* [Art and Education], 1(107), 63.

11. Shevniuk, O. (2015). Teoretychni osnovy navchannia obrazotvorchoho mystetstva u vyshchykh navchalnykh khudozhnykh zakladakh [Theoretical foundations of teaching fine art in higher educational art institutions]. *Naukovyi visnyk NPU imeni M. P. Drahomanova*. Seria 17. Teoriia i praktyka navchannia ta vykhovannia, 26, 202–206. Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/31781>

Tetiana Vasylyna Voloshchuk, Head of the Cyclic Commission of Artistic Weaving, Artistic Embroidery and Modelling of Clothes of the Kosiv Professional College of Applied and Decorative Arts, Teacher of Profession-Oriented Disciplines, Senior Lecturer, Kosiv, Ukraine, kupdmua@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0000-8259-3855>

The artistic and creative activity of the teacher of vocational pre-higher education as a factor in forming students' special competencies

In the context of the problem of formation of students' special competences in professional pre-higher education in the specialty 023 "Fine Art, Decorative Art, Restoration", the impact on this process of the artistic and creative activity of their teachers (masters of decorative art) is considered.

It is determined that the education of students in the decorative and applied arts is focused on developing artistic and creative abilities, forming special competencies, and the traits of Ukrainian patriots as worthy successors of national traditions.

Under the current Standard of Vocational Pre-Higher Education, special competences are distinguished, which are formed based on the students' study of the creative achievements of their mentor. It is noted that the creative activity of teachers of profession-oriented disciplines of the Kosiv Vocational College of Applied and Decorative Arts is one of the ways to effectively influence the level of professional training of applicants, as teachers are bearers of national traditions and experts of decorative and applied art technologies.

On the example of the artistic and creative activity of Hanna Yuriyevna Fartushynska, teacher of the cycle commission "Artistic Weaving, Artistic Embroidery and Modelling of Clothes", her mentoring work with students, and the process of forming their storehouses of special competences is revealed. Forms of the craftsman's work with students are highlighted: demonstration of creative experience in the format of lectures and practical classes and consultations, master classes; participation in ethnographic festivals and creative projects; systematization and publication of search and research intelligence. Cooperation with the teacher allows students to build a sequence of stages of artistic and creative work doing the educational tasks: determining the direction of their own artistic and creative activity and choosing the topic of the work; identifying the goal and sequence of creative project implementation; creating a composition of an artistic product; development of variable solutions; the expediency of using forms, performance techniques and materials -

to strengthen the imagery of artistic thought; choosing ways to present one's own experience. The curatorship of the craftsman contributes to the successful professional development of students in various creative projects, exhibition activities, etc.

Keywords: *creative activity of the teacher, institution of vocational pre-higher education, students' special competencies, presentation of creative experience, art exhibition.*

Стаття надійшла до редакції 06.11.2023 р.